

Система провокації.

Львів, 28. жовтня 1925.

Вчора подали ми в новинах коротку замітку про засуд провокації Ч-ського Троцьковського на один рік тюрем за писання революційних протидержавних статей. Сам Троцьковський склав перед судом між іншим такі слова:

боротьби в царському режимом, в габельною системою провокації. Іх кістки напівно переворотилися в невідомих гробах, по далеких сибірських степах,

Існування самої політичної поліції.

Провокація була колись найстрашнішою отрутою, що нищила російський державний організм. Вона була найогиднішим тавром, яке носив на собі російський монархічний режим. Провокація як система російського самодержавія будила відразу до нього та нестерпну погорду усього культурного світа. Проти неї протестувала світова демократія, проти неї виступали найсвітліші уми людства. З нею боролися усі ідейні сини російського народу. В боротьбі з нею клали свої голови і сини поневоленого недавнього польського народу. Варшавські тюрми і далека Сибір були свідками важких мук і кохання не одного польського революціонера, не одного протестанта, що був рівночасно борцем за польські визвольні ідеали, що мостив своїми муками та смертю шлях для державного відродження Польщі. Шляхи польського відродження встелені густо кістками тих польських ідейників, тих польських революціонерів-протестантів, тих борців за волю і свободу, тих жертв

Бо нема нічого подібнішого та більшого погорди гідного як провокація.

Засуд Троцьковського має символічне значіння. Ми не входимо в те, чи його засудили слушно чи неслухно, чи він був винний чи невинний. Ми підкреслюємо сам факт засуду провокатора. Варшавський окружний суд засудив не тільки Троцьковського.

О. Д.-Р. Г. КОСТЕЛЬНИК.

11)

Зі Львова до Риму.

V.

Ніч і туман. — Стара культура. — Перевертність і примітивність. — Над Тибром.

Цікаві собі італійські анонси. Цесь за Mestre на станції вихляла голову з вагону. Біля таблиці, з написом місцевості, такої самої величини таблиці, а на ній пише: Ferro-China-Baliva. Дивна назва — думаю, може якась купелена місцевість з додатковою назвою. Але на слідувальній станції те саме: Ferro-China-Baliva. І на третій те саме і на четвертій — усяди. А це анонс якогось лічного вина! Анонси бензини, нафти, оливи, пиза по всіх мостах, на перехрестях доріг. Усяди читаєш: Віта (вино) Paszkowski (і тут Полка!). Переїхали ми ріку львівської низини Адігу і По, та рівночасно заїхали до Болонії в саму північ. Тут чекали ми аж чотири години на поїзд з Медіолану. Наш вагон стояв відчужений, жіноцтво спокійно спало, а ми мушкетери виїхали до станційної реставрації, де повернули за дешеві гроші, ну й почили, щоб сон відогнати. Деякі — правдиві Галичане — воліли пий чай, як вино.

Цю ніч знов треба було провести без сну. Найкраще порадили собі наші панічі, бо полагали на полиці призначені на ключики, і спали аж любо. Тільки що полиці в італійських вагонах короткі, і нашім панічам треба було перекинути ноги аж на другу полицю, щоб не зависали. Італійці, що тиснулися до нашого вагону (бо ніяка "картка" нас не хоронила), переходили по під наших "младенців", сплячих на висоті, і всміхалися на таке явище. Але вони були виспані, а змора сну не питає за пашпорт... Ми й собі жартували з хлопців, та в душі завзодили їм. Сидиш, усі кольки тебе спопадають, умираєш — а "змерти" не маєш права... Так бідна Ругенія подорожує — навіть та вибрана, що могла собі дозволити на візді до Італії! (Правдиві пани в спальному вагоні...) Поїзд жене, трясє, скає, бісється, поспіши італійські поїзди ідуть чудово. Але немає вагонів пудманівської системи, й тому так тарахкотять та бреньчать. А димлять — ух як димлять! Від диму всі подорожні чорні. Ми собі жартували, що димом Мусоліні задумав нас на ковбаси заудити... А дим смердить — ух — як смердить! Якійсь гнилий, квасний, оліїючий і бомбардуєчий. Це найгірше з усього! Італійські льокомотиви опалюють брикетами, і

Тільки з економічно сильними рахується світ.

Купуймо

акції Земельного Банку Гіпотечного

С-ки акційної у Львові, Підвалля 7.

Фінансова криза у Франції.

Ніякі політичні невдачі не поширюються з такою швидкодією на настій суспільності як невдачі фінансові. Оливна галузка привезена Бріаном з Льюкарно не могла його товаришеві від фінансів, Кайо, якому його політичні вороги давно вже призначили смертельну галузь. По невдачі Кайо в Америці, де він сподівався найти сильну піддержку для захитаного французького скарбу, прийшла черга на невдачу внутрішню.

Коли почав падати франк — преса почала голосно казати, що паде Кайо. Фінансове питання відсунуло на другий план проблеми загально-політичні. Недавнім візд радикальної партії в Німці прийняв резолюцію, в якій формально згодився з Кайо, але одночасно рішив наложити податок на капітал, згідно зі старим соціалістичним принципом. Та сама цій засіб уважав Кайо недоцільним для фінансової реформи. З другого боку самозаванена система фінансової санції пропонує Кайо не дала слодівних наслідків. Паризькі часописи подають до відома, що французький уряд буде приневолений піднести емісію на 9 мільярдів, що означало би піднести стільки ж банкнотів, що є в обороті до 61 мільярда Франків, а суми 40 мільярдів, яка була з початком цього року. Усім відомо, які є наслідки такого невпинного зросту інфляції. Внутрішня позичка в золотій валюті дає ледви п'яту частину сподіваної суми, крім цього французький уряд рішив відкинути тимчасове порозуміння зі Зєдиненими Державами щодо воєнного довгу, якого проєкт привіз Кайо зі собою з Вашингтоном.

Ось причини, чому становище Кайо важкого захитане. Голова парламенту Ерріо заявив, що хвилина, коли треба кликати лікарів, минула, і що вибила година, коли

треба пізвати хірурга. Соціалдемократи заявили, що не є ні за Кайо, ні проти нього, а домагаються тільки розв'язки фінансової кризи обдуманим планом, не імпровізаціям, який приносить Кайо. Кайо повторює заперечення, що прийме всі проєкти спеціальних податків, коли вони є тільки демократичними, а не реакційними і вірить в успіх своєї праці.

Тюремщина.

Голос члена соймової "Комісії для розслідування" про в'язничні тайни.

Владислав Уазембло, пепесвський посол і спірелатор "Роботніка", відхилив у суботньому числі названої газети рубень тасмниці, якою закутано причини бунтів у в'язницях, розкинутих по всій території польської держави. Тут же довідуються теж про кілька дат з "діяльності" апокаліптичної комісії для розсліду польських тюрем, яка свого часу звалила ласкаво й лівіа-ськи в'язниці вшанувати своєю коротенькою візитою — з успіхом, якого докази перевірюємо по нинішній день. Ось що читаємо про цю комісію ("Роб." ч. 292 з 24. X. ц. р., передова стаття п. н. "З приводу бунтів у в'язницях"):

В січні 1924 р. наслідком низки посольських виступів сойм доручив спеціальній комісії розслід відносин, плаваючих у в'язницях. Від того часу минає вже другий рік. Публічна оцінка Польщі нічого не знає про вислід праці соймової комісії, думка, що комісія покінчила відвідування тюрем фактично в осени 1924 р. оглянувши 23 в'язниці в 23 містах, розслідування становить 10.137 в'язнів зі загальною сумою 30.302 в'язнів (згідно з урядовими даними з 4. липня 1924 р.), а тимі положення 783 т. за політичних в'язнів з загального числа 1476. Як член тої комісії, я виправляю усі засоби спонукати комісію, щоб склала соймові звіт зі своєї роботи. Успіху я не маю. Глибшом затримування у тайні протоколів комісії причиняється до наглядного погіршення в'язничних відносин (підкреслення автора — прим. Ред.)

дрібненький пил летить разом з димом. Такий у Італії зачай, що на більших станціях під ніч за опаленою 2 лір роздають подорожнім білі "чеські", які опісля лишаються в вагоні. По кількох годинах і зні ті яські (я їх беруть майже всі подорожні Італії) чорні, забрукані від диму.

Від Болонії зачинаються гори Апенніни, а вони тягнуться через цілу Італію по доздох. Тунель за тунелем — бухально тунель за тунелем. Кільометер — тунель; 50 кроків — тунель; 20 кроків — тунель; 10 кроків — тунель; ще з одного поїзда не виїхав, а вже відїждже в другий. Подорожувати заєдно наче в компанії! В змій ще як так. Але в літі горять, годі виконувати. До того ж ми ласі на Італію, хочемо й оглядати через відчинені вікна. І от млею!.. Порили Італії цілі свої Апенніни. Вони в тому любуються, вони майстри в кам'яних роботах.

Бувають на тому шляху чудозі види, коли залізничні ластівки гніздо "висить" на збочу гір, або жале по долині.

Означе ці всі види подібні до себе. Італійські містечка в цій гористій країні зачинають на горбах, як пр. Орвісто (середньовічний), а села бувають і високо на горах. І всі вони подібні до себе, бо всі старі. Італії либонь не споспе-

рігають цього, як старі люди на спостережні свої старості, коли здорові. Але молоді старші виділяються "старими" і баста! Мене, сина молоді нації, отся старечість італійських міст дуже вражала. Не міг коїти, не мав зечати! Я тут не міг би жити! Я хочу щойно до роботи, а тут уже моголо пахне... Вітнотлялись у мені лави, прислани почування, коли я в Швайцарії, в французькому фронтурському кантоні, раз-ураз стрічав тили старої нації, що пережизняється жінок червоних як буюк (бухальні!), мушкетери без усної мускулатури тіла або таких, що ідучи кидаються, бо в них неолозі система розколотана. І тужив я за своїм народом — молодим, ядерним, соковитим. Не кажіть весняні-квітні цвісти в осени!

Апенніни — старі гори. Старий світ. І зверху гори, однак не зади високості, тільки зади старості. Вилізли! На деякій скелі тільки добу, порозбізана каміни — отес ці тім. Прикро сумно гори! Бо старість — не радість. Ліси — у напому розумінні — нема. Яксі карстові дерева, кущі — це хіба не ліси в горах. Найбільші дерева тут — благородні каштани (мазони). Іх є подекуди цілі гаї, ліси. А влізаймо до збочах гір олівкової сажі. Вилізають наче сади дрібних верб (оливка подібна до верби, олівка

